

S imenom Allaha, Svemilostivog, Premilostivog

Hvala Allahu, blagoslov i spas na Allahova Poslanika, našeg Vjerovjesnika, na njegovu porodicu i sve druge.

Iz dvorišta Svetog Hrama, pod sjenama Časne Ka'be, prisutni na konferenciji „**Povelja Časne Mekke**“ vodeći učenjaci islamskog Ummeta, među kojima se ističu velike muftije, podsjećaju se na veliki odjek i duboki utjecaj „**Medinske povelje**“ koju je ustanovio Vjerovjesnik (s), prije četrnaest stoljeća, s različitim pripadnicima religijskih zajednica, kultura i etničkih skupina, iz grada Medine – ustavni dokument koji je pratio uspostavu vrijednosti suživota i postizanje mira između različitih struktura ljudskog društva.

Sa mjesta zajedničke im *qible*, vodeći učenjaci islamskog Ummeta izdaju „**Mekkansku povelju**“ koja je islamsko uputstvo čija svjetlost se proteže iz obilježja tog bezvremenog dokumenta, svijetu petnaestog – dvadeset i prvog stoljeća naše ere.

Izdavanje ove **Povelje** iz središta Drevnog Hrama, mjesta čežnje srcā muslimana, gdje je *qibla* islama i muslimana, „referira“ važnost duhovne autoritativnosti za islamski svijet čiji izvor isijavanja za sve svjetove je, upravo, iz ovih čistih predvorja Časne Mekke, u Kraljevini Saudijskoj Arabiji, te „priznaje“ velike zasluge njenog političkog vodstva i ogromnih usluga koje čine islamu, muslimanima i čovječanstvu u cjelini.

Predstavnici vjerske autoritativnosti, na ovom historijskom skupu, muslimani koji izdaju ovu **Povelju** čije blagoslovljeno zaključivanje se podudarilo s blagoslovljenim vremenom, na blagoslovljenom mjestu, u blizini Drevnog Hrama, u posljednjih deset dana blagoslovljenog mjeseca Ramazana, potvrđuju da su dio ovog svijeta u njegovoj kulturnoj interakciji, nastojeći komunicirati sa svim njegovim strukturama kako bi ostvarili dobrobit čovječanstva, promovirali njegove plemenite vrijednosti, te izgradili mostove ljubavi i ljudske harmonije, suočavajući se s praksama nepravde, sukoba civilizacija i mržnje.

Učesnici, također, potvrđuju sadržaj ovog historijskog dokumenta, koji sadrži sledeća načela i principe:

1 - Ljudi različitih struktura imaju jedinstveno porijeklo i jednaki su u svojoj ljudskosti. Allah Uzvišeni je rekao: „*O ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte - s imenom čijim jedni druge molite - i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi.*“¹ Božansko ukazivanje počasti odnosi se na sve ljude: „*Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali; dali smo im da kopnom i morem putuju, i opskrbili ih ukusnim jelima, i dali im velike prednosti nad mnogima koje smo stvorili.*“²

2 - Odbacivanje rasističkih parola i slogana, te osuda zagovaranja superiornosti pothranjene iluzijama vještačkih podjela, jer Uzvišeni kaže: „*Najugledniji kod Allaha je onaj*

¹ Sura *en-Nisa*, 1.

² Sura *El-Isra*, 70.

koji ga se najviše boji.“³, kao što je i najbolji od njih onaj koji je najkorisniji ljudima. U časnome se hadisu kaže: „*Najbolji čovjek je najkorisniji ljudima.*“⁴

3 - Razlika između naroda, u njihovim vjerovanjima, kulturama, prirodi i načinima razmišljanja je Božanska odredba koju je uspostavila sveobuhvatna mudrost Svemogućeg Boga. Priznavanje ove univerzumske zakonitosti i postupanje u skladu sa njome, logikom razuma i mudrosti, što će dovesti do harmonije i ljudskoga mira, bolje nego uznositost spram nje i konfrontiranje. Allah Uzvišeni je rekao: „*A da je Gospodar tvoj htio, sve bi ljude sljedbenicima jedne vjere učinio. Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti.*“⁵ Dužnost je svakoga onoga koji je upućen istini da ovo objašnjava ljudima.

4 - Religijska i kulturna raznolikost u ljudskim društvima ne rješava sukobe i konflikte, već zahtijeva uspostavljanje "pozitivnog" kulturnog partnerstva i aktivnog povezivanja koje raznolikosti čini mostom za dijalog, razumijevanje i međusobno upoznavanje za dobrobit svih, pobuđuje natjecanje u služenju čovjeku i njegovom usrećivanju, te istražuje zajedničke vrijednosti ulažući ih u izgradnju sveobuhvatnog državljanstva, temeljenog na vrijednostima, pravdi, legitimnim slobodama, međusobnom poštovanju i ljubavi prema dobru za sve.

5 - Porijeklo Nebeskih religija je jedno, a to je vjerovanje Svemogućeg Boga, vjerovanje koje priznaje samo Njega Jedinoga, bez sudruga Mu, a njihovi zakoni i pravci su mnogobrojni i nije dopušteno povezivati religiju s pogrešnom političkom praksom bilo kojeg od njihovih pripadnika.

6 - Civilizacijski dijalog je najbolji način da se postigne odgovarajuće razumjevanje sa drugim, da se identifikuju uzajamne dobrobiti, da se nadiđu prepreke koegzistencije i da se nadvladaju povezani problemi, a što će biti od koristiti aktivnom prepoznavanju drugoga, njegovog prava na postojanje, kao i svih drugih legitimnih prava, uz postizanje pravednosti i razumijevanja, između različitih strana. To će osnažiti poštovanje njihovih specifičnosti i nadilaženje unaprijed stvorenih sudova opterećenih historijskim neprijateljstvima koja su povećavaju rizikom mržnje, teorijama zavjere i pogrešnim generaliziranjem ekstremnih stavova i postupaka, sa naglaskom da je historiju u odgovornosti onih koji su u njoj bili. Niko ne nosi teret drugoga, bez obzira na koja poglavlja historije se pozivalo i za konto bilo koje religije, misli, politike ili nacionalizma to bilo obračunato. Allah Uzvišeni kaže: „*Taj narod je bio i nestao; njega čeka ono što je zaslužio, i vas će čekati ono što ćete zaslužiti, i vi nećete biti pitani za ono što su oni radili.*“⁶ Također, je rekao: „*'A šta je sa narodima davnašnjim?' - upita on. 'O njima zna sve Gospodar moj, u Knjizi je, Gospodaru mome ništa nije skriveno i On ništa ne zaboravlja.'*“⁷

³ Sura E-Hudžurat, 13.

⁴ Mu'džemut-Taberani.

⁵ Sura Hud, 118.

⁶ Sura El-Bekare, 134. i 141.

⁷ Sura Taha, 51-52.

7 - Oslobođenost religija i filozofija od pustolovina njihovih pristalica i zagovornika koje isključivo njih označavaju. U svojim izvorima, mnogobrojne religije pozivaju na obožavanje samo Jednog Stvoritelja, približavanje Njemu bivanjem od koristi Njegovim stvorenjima, čuvanju njihova dostojanstva, poštivanju njihovih vrijednosti, održavaju njihovih porodičnih veza i pozitivnoj društvenosti. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: „*Poslan sam da upotpunim dobru stranu prirođenih osobenosti.*“⁸

8 - Sinergija za zaustavljanje ljudskog uništenja i razvoja, te saradnja na dobrobit i korist čovječanstva postiže se uspostavljanjem djelotvornog međunarodnog saveza koji nadilazi puke doktrine i slogane, kako bi se popravila civilizacijska neravnoteža, koja terorizam smatra svojim ogrankom i rezultatom.

9 - Donošenje rigoroznih zakona za promicatelje mržnje, podstrekače nasilja, terorizma i civilizacijskog sukoba, garancija je isušivanja uzroka vjerskih i etničkih sukoba.

10 - Muslimani su ostavili ljudskoj civilizaciji jedinstveno i bogato iskustvo, a danas su u stanju da joj pruže mnoge pozitivne doprinose potrebne čovječanstvu koje je izloženo moralnim, društvenim i ekološkim krizama, u sjeni gubitka vrijednosti prouzrokovanim nedostacima globalizacije.

11 - Borba protiv terorizma, nepravde i ugnjetavanja, kao i odbacivanje eksploatacije resursa naroda i kršenja ljudskih prava, bez diskriminacije ili favoriziranja, dužnost je svih. Fer vrijednosti su nedjeljive, otklanjanje nepravde, podrška pravednih stvari, te formiranje globalnog javnog mišljenja koje ih zagovara i uspostavlja pravdu za njih je moralna obaveza koja se ne može odgađati ili zaboravljati.

12 - Priroda u kojoj živimo je dar Uzvišenog Stvoritelja čovjeku: On mu je potčinio ono što je na Nebu i na Zemlji. Nasrtaj na prirodne resurse, nebriga o njima i njihovo zagađivanje je prekoračivanje prava i nasilje prema pravu budućih generacija.

13 - Teza o sukobu civilizacija, zagovaranje konflikta, zastrašivanje drugima pokazatelj je izolacije, elitizma generiranog rasizmom, negativnom kulturnom dominacijom i samoizolacijom, u najboljem slučaju, metodološkom pogreškom, ili intelektualnom plitkošću, ili osjećajem slabosti elemenata civilizacijske izgrađenosti. Zato, umjesto da se prirodno i miroljubivo upravlja i posjeduje samosnaga, forsira se sukobljavanje prilikom sučeljavanja.

14 - Sukobi i konflikti služe za podsticanje mržnje, razvoj animoziteta među nacijama i narodima, te sprečavaju ostvarivanja zahtjeva za suživot, pozitivne nacionalne integracije, posebno u zemljama vjerske i etničke raznolikosti, pored toga dar primarnim izvorima nasilja i terorizma.

15 - Fenomen „islamofobije“ proizilazi iz nepoznavanja stvarnosti islama, njegove kulturno-civilizacijske kreativnosti i njegovih uzvišenih ciljeva. Stvarno poznavanje islama zahtijeva objektivnu viziju, oslobođenu od unaprijed zacrtanih ideja, koja bi ga mogla

⁸ Musnedu Ahmed.

razumjeti, pronicući u njegove osnove i principe, a ne bi se držala zlodjela koje čine samoubice, na račun njegovog imena, niti lahkomišlenosti koje se lažno pripisuju njegovim zakonima.

16 - Promocija plemenitih društvenih vrijednosti dužnost je svih, kao i saradnja u rješavanju etičkih, ekoloških i porodičnih izazova, u skladu sa islamskim konceptima i zajedničkim humanošću.

17 - Lična sloboda ne dopušta nasrtaje na ljudske vrijednosti, niti uništavanje društvenih sistema. Postoji razlika između slobode i haosa: svaka sloboda mora se zaustaviti na granicama vrijednosti, slobodama drugih, te granicama ustava i poretka, imajući u vidu opću savjest i njenu društvenu prisutnost.

18 – Miješanje u poslove drugih država je neprihvatljiva obmana, a posebno metode političke hegemonije sa njenim ekonomskim i drugim ambicijama, ili marketing sektaških ideja, ili pokušaj nametanja fetvi koje se ograničene prostorom, okolnostima i specifičnim običajima. Bez obzira na divne izgovore, nikakvo uplitanje nije dopušteno, osim na legitiman način koji to dozvoljava, putem formalnog zahtjeva a radi prevladavajuće dobrobiti, kada se treba suočiti sa agresorom, pobunjenikom ili prevarantom, ili radi pružanja pomoći, zaštite, unaprjeđenja razvoja ili slično.

19 - Uspješna razvojna iskustva u svijetu primjer su za ogledanju u odvracanja od svih oblika korupcije, kao i vrlo jasna primjena načela samoprovjere, te rad na promjeni obrazaca potrošnje koji ometaju razvojne programe, odvođe resurse i rasipaju bogatstva.

20 – Otpornost muslimanskih društava odgovornost je, prije svega, odgojno-obrazovnih ustanova, putem nastavnih planova i programa, nastavnika i relevantnih nastavnih sredstava, kao i svih platformi utjecaja i djelovanja. Posebno mjesto imaju predavanja petkom, te forumi i institucije civilnog društva, kako bi podigle svijest o vjerskim osjećajima, usvojile koncepte središnjosti i umjerenosti, te razvile oprez od negativnih zastranjivanja koja pojačavaju teorije zavjere, vjerskog i kulturnog sukoba, ili usađuju frustracije među ljudima, obična ili pretjerana sumnjičenja.

21 - Postizanje formule sigurnog suživota, u cijelom ljudskom okruženju i između svih vjerskih, etničkih i kulturnih komponenti zahtijeva saradnju svih međunarodnih lidera i međunarodnih institucija, kao i nerazdvajanje među ljudima, prilikom pružanja političke, ekonomske ili humanitarne pomoći, na vjerskoj, etničkoj ili drugoj osnovi.

22 - Sveobuhvatno državljanstvo zasluga je diktirana načelima islamske pravde za sve nacionalne različitosti, u kojem se poštuje ustav i sistem koji, konsenzusom ili većinom, izražava nacionalnu svijest. Budući da država ima pravo na to, njezini građani imaju dužnost biti lojalni i odani, održavati sigurnost i društveni mir, te brinuti se za zaštitu neprikosnovenih svetinja, a sve u skladu s načelom uzajamnog i jednakog prava prema svima, uključujući vjerske i etničke manjine.

23 - Napadi na vjerske objekte su zločin koji zahtijeva stajalište s čvrstom zakonskom snagom, snažnim političkim i sigurnosnim garancijama, te potrebu za odgovorom ekstremističkim idejama koje ih motivišu.

24 - Jačanje inicijativa i programa za borbu protiv gladi, siromaštva, bolesti, neznanja, rasne diskriminacije i degradacije životne sredine odgovornost su svih vladinih, međunarodnih, nevladinih i relevantnih aktivista u službi humanitarnog rada, održavanja ljudskog dostojanstva i očuvanja ljudskih prava.

25 – Legitimno osnaživanje žena u skladu sa okvirom očuvanja Allahovih granica jedno je od njihovih prava, i nije dopušteno njegovo razvlačenje marginalizacijom njezine uloge, ponižavanjem, minimiziranjem ili ometanjem njenih šansi, bilo u vjerskim, znanstvenim, političkim, društvenim ili drugim stvarima. Posebno, u onoj mjeri, u kojoj imu pravo na potrebne nivoe bez diskriminacije prema njoj, uključujući jednaku plaću i mogućnosti. To sve u skladu sa njenom prirodom, standardima efikasnosti i pravedne jednakosti među svima. Sprečavanje ostvarenje ove pravde je zločin nad ženama posebno i društvenim zajednicama općenito.

26 - Briga o djetetu je zdravstveni, odgojni i obrazovni prioritet za države, tijela i međunarodne relevantne institucije, kao i odgovornost porodice, posebno u aktivnosti zaštite njegovog misaonog svijeta kako bi mogao da proširi svoje horizonte i poboljša svoje sposobnosti i mogućnosti za kreativnost i vještine komunikacije koje će ga sačuvati od devijacija.

27 - Promocija identiteta muslimanske omladine sa njegovih pet stubova: religija, nacija, kultura, historija i jezik, kao i njegova zaštita od pokušaja namjernog ili nenamjernog isključivanja ili asimilacije zahtijeva zaštitu mladih od ideja sukoba civilizacija, negativnog naboja protiv oponenta, te intelektualnog ekstremizma sa svim njegovim intenzitetom, nasiljem ili terorom, uz osnaživanje komunikacijskih vještina mladih s drugima, sa sviješću čija su podloga široki horizonti islama i njegova kulturološko-etička privlačnost za srca, posebno vrijednosti tolerancije i suživota u miru i harmoniji koja razumije postojanje drugog, čuva njegovo dostojanstvo i prava, te čuva sisteme zemalja u kojima omladina živi, uz zajedničku saradnju koju prati korisna razmjena, shodno poimanju da su svi ljudi jedna porodice čije je plemenite i visoke principe uspostavio islam.

Autori ove **Povelje** smatraju da je važno uspostavi globalni forum (sa islamskom inicijativom) koji će se baviti poslovima mladih općenito, a u svojim programima fokusirati se na konstruktivan dijalog mladih sa svima, unutar i izvan islama, kroz kompetencije koje karakterišu naučni i odgojni smisao, prihvaćajući sve teme o mladima i njihovim problemima, jasno i potpuno, putem dijaloga sa mladima, diskusijom i ravnopravnim razgovorom koji razumije njihovu poziciju i osjećaje da bi se nadoknadilo odsustvo koje je u prošlosti napravilo vakuuma i vratilo se sa negativnim posljedicama.

28 - Prelazak svih odluka, inicijativa i programa, sa njihovih teorijskih pretpostavki, formalnih slogana i neefikasnih obaveza i zaduženja na efektivnost kroz pozitivno i konkretno

djelovanje koje odražava ozbiljnost, kredibilitet i snagu sistema, posebno u pogledu uspostavljanja međunarodnog mira i sigurnosti, osude genocida, etničkog čišćenja, prisilnog raseljavanja, trgovine ljudima i ilegalnog pobačaja.

29 – Zaključke po pitanjima cjelovite zajednice muslimana (*El-Ummetul-islamijetu*) i govora u njeno ime, po pitanjima vjere i svega relevantnog za nju, mogu samo komponentni učenjaci na jednom skupu, kao što je ovaj skup na kojem donesena ova **Povelja** koju karakteriše blagoslov predvorja zajedničke nam *qible*. Zajednički vjerski i humanitarni rad usmjeren na dobrobit svih zahtijeva sudjelovanje svih bez ikakvog isključivanja, rasizma ili diskriminacije pripadnika bilo koje religije, rase ili boje.

Allah Uzvišeni blagoslovio i spasio naše Vjerovjesnika, Muhammeda, porodicu njegovu i sve drugove njegove.

Obznanjeno u Časnoj Mekki, u blizini Časne Ka'be sa kongresa „**Povelja Časne Mekke**“, održanog u periodu 22-24. blagoslovljenog mjeseca ramazana 1440. godine;

(27-29. maj 2019. godine)